

УКРАЇНА
ЗАПОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА
ПОСТІЙНА КОМІСІЯ

з питань екології

пр.Соборний, 206, м.Запоріжжя, 69105, тел: 224-69-59, 224-69-60, 224-69-61

№ _____

ПРОТОКОЛ № 47

виїзного засідання постійної комісії міської ради з питань екології
на ПАТ «Мотор Січ» для ознайомлення з природоохоронною діяльністю
підприємства

м. Запоріжжя

25.05.2017

Присутні: Басов О.Ю. (голова комісії), Гурська Н.М., Васильєв Д.А., Рябцев В.В., Пріт В.І., Сілін М.М. (члени комісії), Клочко Т.С. (управління з питань екологічної безпеки міської ради), Жеманюк П.Д., Маслак В.О., Харченко П.П., Поливняний С.О., Мілонін Є.В. (представники підприємства ПАТ «Мотор Січ»), Георговська М. (телеканал «ТРК Алекс»).

Відсутні члени комісії: Ревчук О.А., Лученко А.І., Ярошенко Р.В.

Порядок денний:

1. Огляд основних виробництв ПАТ «Мотор Січ», природоохоронних об'єктів підприємства.
2. Вибір секретаря виїзного засідання постійної комісії міської ради з питань екології на 25.05.2017.
3. Обговорення питань природоохоронної діяльності підприємства, виконання природоохоронних заходів.
4. Обговорення питань порядку денного.

Згідно порядку проведення виїзного засідання:

Вітальне слово.

Жеманюка П.Д. – технічного директора ПАТ «Мотор Січ», який привітав від імені керівництва та колективу ПАТ «Мотор Січ» учасників виїзного засідання постійної комісії міської ради з питань екології.

Зазначив, що такий діалог в рамках сьогоднішньої зустрічі сприятиме об'єднанню зусиль влади та бізнесу, а також стане першим кроком на шляху відкритості та системного підходу щодо пошуку вирішення питання зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище та покращення економічних показників.

Вступне слово.

Маслака В.О. – заступника технічного директора ПАТ «Мотор Січ», який зазначив основний перелік питань, що необхідно розглянути у ході виїзного засідання, а саме – про позитивні тенденції та проблемні питання у природоохоронній діяльності підприємства.

ЗАПОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА	
ПОСТІЙНА КОМІСІЯ	
РОБОТИ РАДИ	
вхід. №	0817/01-01/02/02
від	15.06.2017

1. Оглянули основні виробництва ПАТ «Мотор Січ», природоохоронних об'єктів підприємства.

Слухали:

Маслака В.О. – заступника технічного директора ПАТ «Мотор Січ» про короткий екскурс з історії створення підприємства ПАТ «Мотор Січ», яке спеціалізується на випуску авіаційних двигунів різних типів для потреб громадської авіації, ремонті усієї номенклатури двигунів, та складається з: механічного виробництва; термічного виробництва; гальванічного виробництва; ливарного виробництва; ковально-пресового виробництва; допоміжного виробництва.

ПАТ «Мотор Січ» – одне з провідних підприємств у світі по випуску авіаційних двигунів для літаків і гелікоптерів, промислових газотурбінних установок.

Підприємство розташовано у Шевченківському районі м. Запоріжжя за адресою: вул. 8 Березня, 15.

Поливяного С.О. – начальника цеху № 10 ПАТ «Мотор Січ», який ознайомив присутніх з основними видами робіт у цеху що спеціалізується на виробництві сучасних авіаційних двигунів для літальних апаратів різного застосування. Всі авіаційні двигуни, їх виробництво і ремонт сертифіковані Авіаційним Регістром МАК і Державною авіаційною Адміністрацією України. Тісна співпраця з розробниками і численними партнерами дозволяють підприємству створювати двигуни, за якими майбутнє повітряних трас.

Мілоніна Е.В. – начальника цеха № 31 ПАТ «Мотор Січ», який ознайомив з ливарним виробництвом та зразками деталей технологічних процесів, широкою номенклатурою товарів народного споживання, а також напрямків щодо можливого розширення ринку збуту продукції, виготовлення медичного обладнання.

Вся пропонована нами на світовий ринок продукція має високі функціональні характеристики і випускається на сертифікованій виробничій базі.

Ткаченко В.Л. – пілота першого класу, який ознайомив з комплексом тренажерних вертольотів Мі-8МСБ/Мі-8Т що є серйозним інструментом для підготовки льотного складу.

Зазначив, що комплекс тренажерів дозволяє реалізувати методики LOFT (Line Oriented Flight Training) – тренування в імітованих, максимально наближених до реальних умовах льотної експлуатації і в реальному масштабі часу і CRM (Crew Resource Management), а саме – управління ресурсами екіпажу, методи обміну інформацією та взаємодію членів екіпажу.

Комплексний тренажер вертольота є робоче місце інструктора, системи візуалізації та комплект обладнання, що імітує кабінку вертольота з реальними приладами управління, яка оснащена імітаторами кабінного обладнання та за зовнішнім виглядом не відрізняються від справжньої.

Такий підхід надає можливість відпрацювати практичні навички у пілотів та виховує самостійність в управлінні як громадської, так і військової авіації та надає унікальну можливість відпрацювати техніку адаптаційних умов під час різних погодних умов.

Варяника О.В. – гiда музею технiки В'ячеслава Богуслаєва про те, що на даний момент музейний комплекс являє собою: два рiвня експозицiй загальною площею 1300 м². Ознайомились з унiкальним зiбранням авiацiйних двигунiв, вiдкритою експозицiєю вiйськової технiки, тощо.

2. Вибiр секретаря виїзного засiдання постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї на 25.05.2017.

Слухали:

Басова О.Ю. – голову постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї з пропозицiєю призначити секретарем виїзного засiдання постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї на 25.05.2017 члена постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї Гурську Н.М.

Вирiшили: призначити секретарем виїзного засiдання постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї на 25.05.2017 члена постiйної комiсії мiської ради з питань екологiї Гурську Н.М.

Результати голосування: «За» 6 членiв комiсії, «Проти» 0 членiв комiсії, «Утримались» 0 членiв комiсії.

3. Обговорення питань природоохоронної дiяльностi пiдприємства, виконання природоохоронних заходiв.

Слухали:

Маслака В.О. – заступника технiчного директора, ПАТ «Мотор Сiч» який зауважив, що заходи Програми природоохоронних заходiв, спрямованих на охорону довкiлля, рацiональне використання природних ресурсiв та забезпечення екологiчної безпеки мiста Запорiжжя, затвердженої рiшенням мiської ради вiд 24.12.2012 № 24, виконуються своєчасно та в повному обсязi; розповiв про природоохоронну дiяльнiсть пiдприємства в цiлому.

На пiдприємствi функцiонує 1405 джерел викидiв у атмосферне повітря, 267 з яких оснащенi пилогазоочисним устаткуванням.

Обсяги викидiв забруднюючих речовин у атмосферне повітря вiд стацiонарних джерел пiдприємства склали: у 2014 році – 492,0 т, у 2015 році – 664,3 т, у 2016 році – 819,7 т, у I кварталi 2017 року – 190,0 т.

Скидання стiчних вод здiйснюється у р. Мокра Московка.

Воду на пiдприємствi використовують на госппитнi та виробничi потреби. На пiдприємствi функцiонує двi системи каналiзацiї: госпобутова i виробничо-зливова. Скид госпобутових стiчних вод здiйснюється у мережi мiської каналiзацiї. Скид виробничих, а також зливових i талих стiчних вод здiйснюється по трьох випусках через промзливову каналiзацiю на ливневі очиснi споруди (випуск № 1 – ЛОС-54, випуск № 2 – ЛОС-53, випуск № 3 – ЛОС-57), потiм у р. Мокра Московка.

Обсяг скидання стiчних вод склали: у 2014 році – 1596,3 тис. м³/рiк, у 2015 році – 1579,35 тис. м³/рiк, у 2016 році – 1366,1 тис. м³/рiк, у I кварталi 2017 року – 233,9 тис. м³/рiк.

Обсяги скидання забруднених стiчних вод склали: у 2014 році – 748,1 тис. т/рiк, у 2015 році – 702,6 тис. т/рiк, у 2016 році – 644,6 тис. т/рiк, у I кварталi 2017 року – 102,6 тис. т/рiк.

На території підприємства є станція нейтралізації з реагентною обробкою промстоків проектною потужністю до 5 тис. м³/добу.

З метою раціонального використання води на підприємстві функціонують 13 оборотних систем водопостачання потужністю 89 тис. м³/добу.

Постійно проводиться заміна фільтруючої засипки на ливневих очисних спорудах.

У зв'язку з виконанням комплексу заходів, включаючи передачу відпрацьованих електролітів для утилізації ліцензованими організаціями, скоротилось надходження гальваностоків на центральні очисні споруди підприємства, покращилась якість їх очищення і якість стоків, що скидаються на ЛОС-57.

Запроваджена система очищення стічних вод на центральних очисних спорудах з частковим поверненням їх на потреби виробництва.

За 2016 рік загальна кількість відходів що утворились від економічної діяльності підприємства ПАТ «Мотор Січ» склала:

Найменування підприємств	Фактичне утворення відходів, тис. тонн	Використання відходів, тис. тонн	Передано іншим, тис. тонн	Обсяг розміщення відходів, тис. тонн		Наявність відходів у сховищах організованого складування, тис. тонн
				на своїх об'єктах	на об'єктах іншого власника	
ПАТ «Мотор Січ»	14,942	0,357	14,584	2,789	5,264	2,789

Програмою природоохоронних заходів, спрямованих на охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки міста Запоріжжя, затвердженою рішенням міської ради від 24.12.2012 № 24, передбачено наступні заходи.

Захід, у сфері упорядкування існуючого водовідведення на господарських об'єктах, впровадження мало- і безводних технологій, повторного використання зворотних вод, замкнутих систем виробничого водопостачання: «р. Мокра Московка. Проведення комплексу дослідних робіт по очистці стоків, що дозволить використовувати їх у виробництві і зменшити скиди недостатньо очищених стоків в р. Мокра Московка» (термін виконання заходу – 2012-2015 рік). Очікуваний природоохоронний ефект – зменшення скиду в р. Мокра Московка недостатньо очищених вод. Захід виконаний, профінансовано 63,4 тис. грн.

На зливових очисних спорудах заводу «Мотор Січ» разом з Запорізьким національним університетом проводились дослідні роботи по очистці стічних вод від нафтопродуктів. Використовували комбіноване пристосування, як штучного волокнистого носія, так і природного – у вигляді розвиненої водної системи стічних водних рослин (водний гіацинт та аїр звичайний). За результатами роботи було встановлено, що використання штучного носія «Вія» для очищення стічних вод зливових очисних споруд від нафтопродуктів є доцільним. Ефективність очищення від нафтопродуктів коливалась у межах від 25% до 92%.

Заходи, спрямовані на безпечне розміщення, утилізацію, знешкодження, роздільне збирання, повторне використання та переробку промислових і інших видів відходів, зменшення обсягів їх утворення та негативного впливу на складові довкілля: «Накопичувач-випаровувач. Проведення екологічного моніторингу на накопичувачі-випаровувачі» (термін виконання заходу - 2012-2017 роки). Очікуваний природоохоронний ефект – визначення оцінки впливу накопичувача-випаровувача на стан навколишнього середовища.

Захід виконується за власні кошти підприємства, профінансовано 123,0 тис. грн.

У 2015 році підприємством розроблена програма проведення моніторингу в зоні впливу накопичувача-випаровувача ПАТ «Мотор Січ» на навколишнє природне середовище на період 2016-2020 роки, згідно з якою проводиться відповідний моніторинг.

В рамках Меморандуму про спільні дії Запорізької міської ради та промислових підприємств у сфері покращення стану довкілля м. Запоріжжя (далі – Меморандум), ПАТ «Мотор Січ» взяло на себе зобов'язалися щорічно проводити додаткові природоохоронні заходи, направлені на скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел промпідприємств, зменшення негативного впливу складових довкілля на здоров'я громадян за рахунок додаткового озеленення території міста, проведення заходів по боротьбі з карантинними рослинами.

За результатами аналізу стану реалізації заходів Меморандуму можна відмітити позитивну динаміку їх виконання.

В рамках Меморандуму заплановано 2 заходи із загальним скороченням викидів на 1,5% від валових викидів по підприємству за 2015 рік.

Станом на 01.01.2017 заходи виконані на 100% від запланованих Меморандумом.

На реалізацію заходів у 2016 році підприємством витрачено 9,4 млн. грн. власних коштів.

Зменшення обсягів викидів оксидів азоту від парових котлів «Бабкок-Вількокс» № 7 і 8 на котельні № 2 (термін виконання – 2016 рік). Екологічний ефект – зменшення викидів оксидів азоту на 9,5 т/рік. Обсяг фінансування – 9 300,0 тис. грн.

Заміна циклонів на більш ефективні установки очистки газів на 3-х пилогазовловлюючих установках (термін виконання – 2016-2018 роки). Екологічний ефект – зменшення викидів речовин у вигляді суспендованих твердих частинок на 0,16 т/рік. Обсяг фінансування – 123,42 тис. грн. Захід виконаний достроково.

Станом на 01.04.2017 підприємством виконано заходи з озеленення висаджено: 246 дерев, 2558 од. кущів, 175946 (квіти на загальній площі 110,0 га), облаштовано 8450 м² газонів.

Підприємство ПАТ «Мотор Січ» підтримало міську Програму боротьби з карантинними рослинами та, підписавши Меморандум, зобов'язалося щорічно боротися з амброзією на територіях своїх підприємств, в санітарно-захисних зонах та на закріплених територіях.

В рамках Меморандуму підприємством протягом літа 2016 року здійснювався покіс карантинних рослин на територіях загальною площею 23,56 га, що складає 102,0% від запланованої площі (23,0 га).

4. Обговорення питань порядку денного.

Слухали:

Маслака В.О. – заступника технічного директора ПАТ «Мотор Січ» про те, що рішенням виконавчого комітету міської ради від 19.11.2009 № 476 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Запорізької міської ради від 29.05.2003 № 167 «Про затвердження Правил приймання стічних вод підприємств у систему каналізування м. Запоріжжя» затверджено допустимі концентрації забруднюючих речовин у стічних водах, що скидаються підприємствами у міську систему каналізування. Склалася ситуація, при якій дотримання встановлених норм практично неможливе.

Проаналізувавши затвержені допустимі концентрації забруднюючих речовин в стічних водах по регіонах України, можна зазначити, що вони, у порівнянні з нормативами водовідведення, діючими на сьогодні у м. Запоріжжя, відрізняються в десять разів.

Членів постійної комісії міської ради з питань екології щодо необхідності підготовки листа на ім'я міського голови Буряка В.В. з проханням переглянути діючі нормативи допустимих концентрацій забруднюючих речовин у стічних водах, що скидаються підприємствами у м. Запоріжжя в систему каналізування, до рівня норм, затверджених в інших промислових центрах України.

Після обміну думками вирішили:

1. Відмітити позитивно природоохоронну діяльність підприємства ПАТ «Мотор Січ», своєчасну реалізацію природоохоронних заходів.

2. Підготувати листа на ім'я міського голови Буряка В.В. з проханням переглянути діючі нормативи допустимих концентрацій забруднюючих речовин у стічних водах, що скидаються підприємствами у м. Запоріжжя в систему каналізування, до рівня норм, затверджених в інших промислових центрах України.

Результати голосування: «За» 6 членів комісії, «Проти» 0 членів комісії, «Утримались» 0 членів комісії.

Голова комісії

О.Ю.Басов

Секретар засідання

Н.М.Гурська